

ПРИМЕТНИК (NOMEN ADJECTIVUM)

Латинські приметнікі не маюць асобнага тыпу скланення і скланяюцца як назоўнікі 1-га, 2-га або 3-га скланення. У залежнасці ад скланення приметнікі падзяляюцца на дзве групы: а) приметнікі 1—2-га скланення і б) приметнікі 3-га скланення.

ПРИМЕТНИКІ 1—2-ГА СКЛАНЕННЯ

Гэта приметнікі, якія ў *nom. sg.* заканчваюцца на **-us/-er, -a, -um**:

<i>m</i>	<i>f</i>	<i>n</i>
-us -er	-a	-um
2-е скл.	1-е скл.	2-е скл.

З а ў в а г а. Приметнікі на **-er** у *nom. sg. m* маюць нулявы канчатак.

Напрыклад:

longus, longa, longum — доўгі (аснова **long-**);

liber, libĕra, libĕrum — свабодны (аснова **libĕr-**);

pulcher, pulchra, pulchrum — прыгожы (аснова **pulchr-**).

З а ў в а г а. Аснова приметнікаў на **-er** вызначаецца па форме жаночага або ніякага роду (**libĕr-, pulchr-**).

У слоўнікавую форму приметніка ўваходзіць:

1) поўная форма *nom. sg. m*;

2) канчаткі або частка форм *nom. sg. f, n*.

Напрыклад, **longus, a, um; liber, ĕra, ĕrum; pulcher, chra, chrum**.

Скланавыя канчаткі

Склон	Singularis			Pluralis		
	<i>m</i>	<i>f</i>	<i>n</i>	<i>m</i>	<i>f</i>	<i>n</i>
<i>Nom.</i>	us/Ø¹	a	um	i	ae	a
<i>Gen.</i>	i	ae	i	orum	arum	orum
<i>Dat.</i>	o	ae	o	is		
<i>Acc.</i>	um	am	= <i>nom.</i>	os	as	= <i>nom.</i>
<i>Abl.</i>	o	ā	o	is		
<i>Voc.</i>	e/= nom.²	= <i>nom.</i>	= <i>nom.</i>	= <i>nom.</i>		

З а ў в а г і.

1. Нулявы канчатак (**-Ø**) у *nom. sg. m* маюць приметнікі, якія ў гэтай форме заканчваюцца на **-er**.

2. Приметнікі на **-us** у *voc. sg. m* маюць канчатак **-e**. У астатніх приметнікаў *voc. sg. m* = *nom. sg. m*.

Узор скланення
longus, a, um — доўгі;
pulcher, chra, chrum — прыгожы

Склон	Singularis			Plurālis		
	<i>m</i>	<i>f</i>	<i>n</i>	<i>m</i>	<i>f</i>	<i>n</i>
<i>Nom.</i>	long- us	long- a	long- um	long- i	long- ae	long- a
<i>Gen.</i>	long- i	long- ae	long- i	long- ōrum	long- ārum	long- ōrum
<i>Dat.</i>	long- o	long- ae	long- o	long- is		
<i>Acc.</i>	long- um	long- am	long- um	long- os	long- as	long- a
<i>Abl.</i>	long- o	long- ā	long- o	long- is		
<i>Voc.</i>	long- e	long- a	long- um	long- i	long- ae	long- a

Склон	Singularis			Plurālis		
	<i>m</i>	<i>f</i>	<i>n</i>	<i>m</i>	<i>f</i>	<i>n</i>
<i>Nom.</i>	pulcher	pulchr- a	pulchr- um	pulchr- i	long- ae	long- a
<i>Gen.</i>	pulchr- i	pulchr- ae	pulchr- i	pulchr- ōrum	long- ārum	long- ōrum
<i>Dat.</i>	pulchr- o	pulchr- ae	pulchr- o	pulchr- is		
<i>Acc.</i>	pulchr- um	pulchr- am	pulchr- um	pulchr- os	long- as	long- a
<i>Abl.</i>	pulchr- o	pulchr- ā	pulchr- o	pulchr- is		
<i>Voc.</i>	pulcher	pulchr- a	pulchr- um	pulchr- i	long- ae	long- a

ПРЫНАЛЕЖНЫЯ ЗАЙМЕННІКІ
(PRONOMINA POSSESSIVA)

meus, mea, meum — мой **vester, vestra, vestrum — ваш**
tuus, tua, tuum — твой **noster, nostra, nostrum — наш**
suus, sua, suum — свой

З а ў в а г і.

1. Скланяюцца як прыметнікі 1—2-га скланення.
2. Займеннік meus, a, um у *voc. sg.* мае форму *mi*.
3. Займеннік suus, a, um ужываецца толькі ў адносінах 3-й асобы.

ДАПАСАВАННЕ ПРЫМЕТНІКА
ДА НАЗОЎНІКА

Прыметнік дапасуецца да назоўніка ў родзе, ліку і склоне, але можа адносіцца да іншага скланення. Каб дапасаваць прыметнік да назоўніка, трэба:

- 1) запісаць назоўнік і вызначыць яго род;
- 2) са слоўнікавай формы прыметніка выбраць форму адпаведнага роду і запісаць яе пасля назоўніка.

П р ы к л а д 1. Наш калега (калега: collēga, ae *m*; наш: noster, tra, trum).

Nom. sg.: collēga noster.

Назоўнік collēga скланяецца па 1-м скланенні, бо ў *gen. sg.* мае канчатак **-ae**.

Форма noster скланяецца па 2-м скланенні, бо гэтая форма мужчынскага роду.

Gen. sg.: collēgae nostri.

П р ы к л а д 2. Высокая яблыня (яблыня: *malus*, *i f*; высокі: *altus*, *a, um*).

Nom. sg.: *malus alta*.

Назоўнік *malus* скланяецца па 2-м скланенні, бо ў *gen. sg.* мае канчатак **-i**.

Форма *alta* скланяецца па 1-м скланенні, бо гэта форма жаночага роду.

Gen. sg.: *mali altae*.

П р ы к л а д 3. Прыгожы храм (храм: *templum*, *i n*; прыгожы: *pulcher*, *chra, chrum*).

Nom. sg.: *templum pulchrum*.

Назоўнік *templum* скланяецца па 2-м скланенні, бо ў *gen. sg.* мае канчатак **-i**.

Форма *pulchrum* скланяецца па 2-м скланенні, бо гэта форма ніякага роду.

Gen. sg.: *templi pulchri*.